

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/96/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8316208245
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 12. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2017:8316208245.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Filákovského a JUDr. Anny Kovalovej, v právnej veci žalobkyne P. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom X. XX, právne zastúpenej JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom, Sov. Hrdinov 163/66, Svidník, proti žalovanému PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., Pribinova 25, Bratislava, právne zastúpenému Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., Kubániho 16, Bratislava, o zdržanie sa použitia dohody o zrážkach zo mzdy, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Humenné zo dňa 27.3.2017, č.k. 7Csp 50/2016-64 takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

Žalobkyni sa p r i z n á v a náhrada trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom určil, že žalovaný je povinný zdržať sa použitia dohody o zrážkach zo mzdy dlžníka zo dňa 26.3.2014 k zmluve o revolvingovom úvere zo dňa 26.3.2014 uzatvorenej medzi žalobkyňou a žalovaným na výkon zrážok zo mzdy. Žalobkyni priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu. Zároveň zrušil uznesenie Okresného súdu Humenné zo dňa 13.9.2016 č.k. 7Csp 50/2016-25 o nariadení neodkladného opatrenia, a to ku dňu právoplatnosti rozsudku.
2. Vykonaným dokazovaním mal za preukázanú skutočnosť, podľa ktorej účastníci konania dňa 26.3.2014 uzatvorili zmluvu o revolvingovom úvere. Na jej základe žalovaný poskytol žalobkyni úver vo výške 630 eur. Tento sa žalobkyňa zaviazala splácať v mesačných splátkach. Toho istého dňa uzatvorili účastníci dohodu o zrážkach zo mzdy.
3. Dohoda o zrážkach zo mzdy bola súčasťou formulárovej zmluvy, ktorej znenie bolo vopred pripravené zo strany veriteľa, teda žalovaného. Žalobkyňa nemala možnosť nijakým spôsobom ovplyvniť obsah zmluvy. Opak žalovaný v konaní nepreukázal. Aj podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie veriteľ je povinný preukázať splnenie svojich predzmluvných povinností poskytnutia informácie a overenia úverovej bonity dlžníka. Zásada efektivity je porušená, ak dôkazné bremeno nesplnenia povinnosti veriteľa zaťažuje spotrebiteľa.
4. Spotrebiteľia môžu právom očakávať, že zmluvné podmienky koncipované v rámci štandardnej typovej zmluvy ich nezaväzujú, pokiaľ sú nevýhodnejšie oproti právnej úprave podľa Občianskeho zákonníka. Ide o jednostrannú kogentnosť ustanovení Občianskeho zákonníka v záujme vyššej ochrany pri štandardných typových zmluvách. Ak sa neberie do úvahy výber programu a podpis, tak spotrebiteľ takmer žiadnym spôsobom neparticipuje na koncipovaní zmluvy. Dá sa preto plne pochopiť pomerne silná ochrana spotrebiteľa, ktorú slovenský zákonodarca zakotvil v ust. § 54 Občianskeho zákonníka. Faktická nerovnosť medzi dodávateľom a spotrebiteľom pri vzájomnej kontraktácii je zjavná a viaceré rozhodnutia Súdneho dvora na to poukazujú.

5. Cieľom spotrebiteľského práva je zvýšená ochrana slabšej strany záväzkového vzťahu, ktorou je nepochybne spotrebiteľ, pričom východiskom spotrebiteľskej ochrany je postulát, podľa ktorého sa spotrebiteľ ocitá vo fakticky nerovnom postavení s profesionálnym dodávateľom, a to s ohľadom na všetky podmienky, za ktorých dochádza ku vzniku záväzkovo právneho vzťahu s ohľadom na väčšiu profesionálnu skúsenosť dodávateľa a tiež so zreteľom na to, že dodávateľ mal možnosť jednostranne stanoviť zmluvné podmienky, čo aj v reálnom živote uskutočňuje, a to prostredníctvom formulárových zmlúv. Pre spotrebiteľské právne vzťahy je typické, že spotrebiteľ vystupuje v právnom vzťahu s dodávateľom ako menej informovaný a neskúsený účastník. Úprava spotrebiteľských právnych vzťahom je kogentnou a jej zmyslom a cieľom je nepochybne vyrovnanie faktickej nerovnosti v zmluvnom vzťahu s dodávateľom.

6. Dohoda o zrážkach zo mzdy umožňuje zamestnávateľovi žalobkyne vykonávať zrážky zo mzdy žalobkyne bez toho, aby bola podrobená súdnemu prieskumu o tom, či je pohľadávka oprávnená.

7. Inštitút dohody o zrážkach zo mzdy umožňuje obísť dôležitý prvok újného práva, a to ex offo súdnu kontrolu zmluvných podmienok, či nespôsobujú hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľovi je nevyhnutné poskytnúť ochranu, najmä ak existuje nebezpečenstvo, že sa v euronekonformnom procese zrážok zo mzdy na základe dohody o zrážkach zo mzdy zabezpečuje a umožňuje uhradiť plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok bez súdnej kontroly, na ktorú skutočnosť musí brať súd ohľad.

8. Uvedenie dohody o zrážkach zo mzdy do vopred naformulovanej zmluvy, ktorej obsah spotrebiteľ nemal možnosť žiadnym spôsobom ovplyvniť, a ktorá umožňuje fakticky svojvoľne nadiktovať výšku pohľadávky za účelom mimosúdnej exekúcie majetku spotrebiteľa, je potrebné hodnotiť ako neprijateľný a zlý úmysel, ktorému za žiadnych okolností nemožno poskytnúť ochranu. Keďže ide o právny úkon, ktorý svojim obsahom a účelom odporuje zákonu a obchádza ho, ide o neplatný právny úkon. Formulácia dohody o zrážkach zo mzdy sa dostala objektívne do rozporu s požiadavkou na poctivý obchodný styk a čestnú obchodnú prax. Zákonodarca priznal takémuto konaniu nielen rozpor s imperatívnym dobrých mravov, ale priamo zo zákonom.

9. Okrem vyššie uvedeného žalobkyňa v žalobe poukázala na to, že pri uzatváraní zmluvy o úvere jej boli predložené listiny a bolo jej povedané, že ak chce, aby jej bol úver poskytnutý, musí tie listiny podpísať. V súvislosti s dohodou o zrážkach zo mzdy jej nebolo nič bližšie uvedené. Ďalej uviedla, že aj keď dohoda o zrážkach zo mzdy bola uzavretá vo forme osobitnej listiny, nebola o jej dôsledkoch nijako poučená a nemala možnosť ju odmietnuť, ak chcela získať úver. Súd nemal dôvod tomuto tvrdeniu žalobkyne neveriť.

10. Žalobkyňa teda nemala skutočnú vôľu uzavrieť dohodu o zrážkach zo mzdy, absentuje u nej zhoda jej vôle s prejavom pri tomto právnom úkone, a preto pre nedostatok vážnosti v zmysle ust. § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka je napadnutá dohoda absolútne neplatným právным úkonom aj z uvedeného dôvodu.

11. Hoci zákon nevyučuje uzavretie dohody o zrážkach zo mzdy, tak túto je nutné vždy posudzovať vo vzťahu k základnému právnomu vzťahu, ktorým bolo uzavretie zmluvy o revolvingovom úvere. Je nesporné, že tak zmluva o revolvingovom úvere, ako aj dohoda o zrážkach zo mzdy boli uzatvárané v jeden a ten istý deň. Aj z uvedeného vyplýva, že boli vzájomne podmienené, pričom formulácia uzatvorenej dohody o zrážkach zo mzdy bola vyhotovená jednostranne v neprospech žalobkyne. Dohoda o zrážkach zo mzdy bola viazaná priamo na zmluvu o revolvingovom úvere, čo znamená, že žalobkyňa ako spotrebiteľ nemohla ovplyvniť uzatvorenie tejto dohody o zrážkach zo mzdy, ktorá bola urobená formou predtlaču, aj keď na samostatnom doklade. Ak žalobkyňa chcela získať od žalovaného úver, tak musela podpísať aj dohodu o zrážkach zo mzdy, čo vyplýva aj z dátumov, ktoré sa zhodujú na dohode o zrážkach zo mzdy s dátumom na zmluve o úvere. Ak žalobkyňa dohodu o zrážkach zo mzdy už raz podpísala, tak nemala možnosť zabrániť vykonávaniu zrážok, pretože na základe uzatvorenej dohody o zrážkach zo mzdy mali byť zrážky vykonávané do tej doby, kým žalovaný neoznámí zamestnávateľovi, že sú všetky pohľadávky splatené, pričom žalobkyňa takúto dohodu o zrážkach zo mzdy ukončiť nemohla. Aj keď inštitút dohody o zrážkach zo mzdy a iných príjmov bol v čase uzatvorenia zmluvy povolený, tak je potrebné poukázať na to, že pokiaľ sa takáto dohoda uzatvárala vo vzťahu, kde povinnou osobou bol spotrebiteľ, ide o dojednanie, ktoré svojou podstatou obchádzalo súdnu ochranu spotrebiteľa, pretože vylučovalo zo súdneho prieskumu uplatňovanú pohľadávku voči spotrebiteľovi.

12. Dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov uzatvorená so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informáciu o tom, čo uzatvorenie konkrétneho právneho úkonu znamená. Výslovne to zákonodarca vyjadril v zákone č. 102/2014 Z.z. novelizujúcim zákon č. 250/2007 Z.z.

o ochrane spotrebiteľa, a to konkrétne v ust. § 5a. Touto priamou normatívnou úpravou nepripustil zabezpečenie uspokojenia pohľadávky alebo splnenie záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy dohodou o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov v prospech predávajúceho alebo inej osoby, s výnimkou prípadu jej uzavretia vo forme osobitnej listiny, ak spotrebiteľ bol poučený o dôsledkoch jej uzavretia a mal možnosť ju odmietnuť. Aj z dôvodovej správy k tejto zmene vyplýva, že zákonodarcu k tejto zmene viedlo zistenie, že všeobecná úprava v Občianskom zákonníku nevyžadujúca schválenie súdom, kde stačí iba jednostranný úkon zo strany predávajúceho, vytvára výraznú nerovnováhu medzi postavením zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a preto je potrebné túto nerovnováhu korigovať.

13. Dohoda o zrážkach zo mzdy, hoci uzatvorená na samostatnom tlačive, má charakter štandardnej zmluvnej podmienky používanej žalovaným pri uzatváraní zmlúv o spotrebiteľských úveroch so spotrebiteľmi. Je preto právne bezvýznamné, či takáto dohoda vyplýva zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, alebo z osobitnej zmluvy. Občiansky zákonník v ust. § 53 ods. 2 za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia nepovažuje také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. V prípade nepreukázania opaku zo strany dodávateľa, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané (§ 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Dohoda o zrážkach zo mzdy bola uzatvorená na predtlačenom formulári v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere a žalovaný ničím nepreukázal individuálny charakter tohto dojednania. Kvalifikačným kritériom pre záver, že nejde o individuálne vyjednanú zmluvnú podmienku, je stav, ak zmluvné podmienky boli vopred pripravené a nebolo možné meniť ich obsah, čo je daný prípad. Podstatou individuálne nevyjadrenej zmluvnej klauzuly je skutočnosť, že bola vopred dodávateľom naformulovaná bez možnosti zmeny jej obsahu.

14. Vzhľadom na uvedené bola žaloba považovaná za dôvodnú.

15. Okrem toho predložená zmluva o revolvingovom úvere neobsahuje ani povinné náležitosti uvedené v ust. § 9 ods. 2 písm. f/ a písm. k/ Zákona o spotrebiteľských úveroch, a preto je táto zmluva podľa ust. § 11 ods. 1 písm. b/ tohto právneho predpisu bezúročná a bez poplatkov. Vykonávaním zrážok zo mzdy žalobkyne na základe takejto dohody o zrážkach zo mzdy by tak na strane žalovaného došlo k bezdôvodnému obohateniu v rozsahu minimálne úrokov z úverov, ktoré boli súčasťou splátok úveru.

16. Žalovaný vo svojom písomnom vyjadrení poukázal na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie zo dňa 9.11.2016, vydané vo veci C-42/15. V uvedenej právnej veci Súdny dvor Európskej únie vo svojej odpovedi na prvú otázku uviedol, že čl. 10 ods. 2 písm. h/, písm. i/ Smernice sa má vykladať v tom zmysle, že zmluva o úvere na dobu určitú stanovujúca amortizáciu istiny po sebe nasledujúcimi splátkami nemusí vo forme amortizačnej tabuľky spresňovať, aká časť každej splátky bude započítaná na vrátenie tejto istiny. Toto ustanovenie v spojení s čl. 22 ods. 1 tejto Smernice bráni tomu, aby členský štát stanovil takúto povinnosť vo svojej vnútroštátnej právnej úprave.

17. Súdny dvor Európskej únie vo svojom rozhodnutí vyslovil, že Smernica sa má vykladať tak, že členské štáty nesmú zachovať ani zaviesť vo svojom vnútroštátnom práve ustanovenia, ktoré sa odchyľujú od ustanovení tejto smernice. Daný záver je však vzhľadom na napadnuté ustanovenie zákona o spotrebiteľských úveroch neaplikovateľný, nakoľko v tomto konkrétnom prípade ide o vnútroštátne právo, teda zákon, ktorý nad rámec Smernice zakotvil prísnejšie podmienky vo vzťahu k povinným náležitostiam spotrebiteľskej zmluvy o úvere, na splnenie ktorých je viazané posúdenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru.

18. V danom prípade ide o zrejmy konflikt medzi smernicou a zákonom o spotrebiteľských úveroch. To však neznamená, že sa má bez ďalšieho automaticky uplatniť smernica pred vnútroštátnym právom. V takomto prípade totiž musí vnútroštátny súd skúmať, či nemôže smernici priznať priamy účinok, resp. nepriamy účinok. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie na otázku priameho účinku smerníc v spore medzi jednotlivcami v zásade platí zákaz horizontálneho priameho účinku spočítajúci v tom, že žiadne ustanovenie smernice zaručujúce jednotlivcovi práva alebo ukladajúce povinnosti ako také, sa nemôže použiť v rámci sporu, v ktorom stoja proti sebe výhradne jednotlivci. Vzhľadom na explicitné znenie Zákona o spotrebiteľských úveroch v časti členenia splátok na splátky istiny, splátky úrokov a splátky poplatkov nemožno priznať smernici ani nepriamy účinok. Išlo by o výklad vnútroštátneho zákona contra legem.

19. Napriek odkazu žalobcu na uvádzané rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie, Zákon o spotrebiteľských úveroch jednoznačne určuje náležitosti spotrebiteľskej zmluvy a v prípade absencie čo i len jednej z nich, je úver potrebné považovať za bezúročný a bez poplatkov.

20. Navyše dohoda o výške úroku z úveru 70,03 % ročne pri úvere poskytnutom na obdobie 24 mesiacov, keď v období marec roku 2014 priemerná výška úrokov v obchodných bankách pri obdobných úveroch bola 10,68 % ročne, je dohodou neplatnou, a to pre rozpor s dobrými mravmi.

21. S prihliadnutím na uvedené súd prvej inštancie žalobe v celom rozsahu vyhovel.

22. Zároveň súlade s ust. § 337 ods. 3 CSP bez návrhu rozhodol o zrušení uznesenia o neodkladnom opatrení.

23. Výrok o trovách odôvodnil ust. § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

24. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Navrhol rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Alternatívne požadoval rozhodnutie zmeniť tak, aby žaloba žalobkyne bola zamietnutá. Ako dôvod uviedol, že rozsudok neobsahuje žiadne dôvody oprávňujúce prijať záver o neprijateľnom a zlom úmysle, ktorému za žiadnych okolností nemožno poskytnúť ochranu a následne záver o neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy. Či je dohoda naformulovaná vopred a či ju má alebo nemá spotrebiteľ možnosť ovplyvniť, nie je v zmysle žiadneho zákona dôvodom protiprávnosti. Z rozsudku nie je zrejmé ani len označenie právnej normy, ktorú dohoda o zrážkach zo mzdy obchádza, ktorej odporuje obsahom a účelom. Jej označenie je dôležité o to viac, že dohoda o zrážkach zo mzdy nikdy nebola ako spôsob zabezpečenia pohľadávky zakázaná. V konaní sa uprednostnilo tvrdenie žalobkyne o tom, že dohodu o zrážkach zo mzdy podpisovala ako údajnú podmienku pre získanie úveru. Žalobkyňa pritom netvrdila, aby dohodu o zrážkach zo mzdy nechcela podpísať. Ak súd prvej inštancie dospel k záveru o neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy, potom výrok o povinnosti zdržať sa použitia dohody je v rozpore s odôvodnením rozsudku. Z rozsudku nevyplýva, ako je po právnej stránke možné vykonávať práva z neplatnej dohody o zrážkach zo mzdy, ktoré de iure pre svoju neplatnosť žiadne práva nezakladá. Z rozhodnutia nie je zrejmé ani to, na základe ktorej právnej normy bola uložená žalovanému povinnosť podľa výroku rozsudku. Skutočnosť, že slovenská prax niektorých súdov ohľadne údajnej povinnosti rozlišovať splátku na časť istina, úroky a iné poplatky je nesprávna, potvrdzuje rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie. Súd prvej inštancie sa mylne v tejto súvislosti domnieva, že na Smernicu 2008/48/ES nemôže prihliadať, lebo by išlo o výklad smernice contra legem, či priznanie priameho účinku. Význam Smernice a jej aplikovateľnosti spočíva v nepriamom účinku tak, že súd nesmie vnútroštátne pravidlo vykladať v rozpore so Smernicou. Argument o výklade contra legem potom znamená, že členský štát môže prijímať úpravy odchyľne od Smernice a na základe argumentu o výklade contra legem tak negovať viazanosť únijným právom. Smernica 2008/48/ES o zmluve o spotrebiteľskom úvere je v právnom poriadku Slovenskej republiky implementovaná dnes platným zákonom č. 129/2010 Z.z. V prípade, ak sa členský štát v rámci vnútroštátnej úpravy a implementácie odchyľ od smernice, prichádza do úvahy nie priamy účinok smernice, ale účinok nepriamy, tzv. súladný alebo eurokonformný. Jeho rešpektovanie je povinnosťou vnútroštátneho súdu. Podstata nepriameho účinku spočíva v tom, že súd členského štátu, resp. akýkoľvek jeho rozhodujúci orgán, má povinnosť vykladať vnútroštátne právo v súlade so Smernicou.

25. Po preskúmaní napadnutého rozsudku v zmysle zásad ust. § 379, § 380 a § 381 CSP bolo zistené, že odvolanie žalovaného nie je opodstatnené. Vo veci samej sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

26. Smernica Rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ukladá členským štátom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol viazaný nekalými podmienkami a zväziť, či spotrebiteľská zmluva obsahujúca nekalé podmienky obstoí ako celok. Súdny dvor dokonca považuje ochranu spotrebiteľa podľa čl. 6 Smernice za tak významnú, že sa má klásť principiálne na roveň vnútroštátnym pravidlám verejného poriadku, a to v záujme vyššej kvality života.

27. Dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov hoci uzatvorená na samostatnom tlačive má charakter štandardnej zmluvnej podmienky používanej žalovaným pri uzatváraní zmlúv o spotrebiteľských úveroch so spotrebiteľmi. Je preto právne bezvýznamné, či takáto dohoda vyplýva zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo z osobitnej zmluvy. Občiansky zákonník v ustanovení § 53 ods. 2 za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia nepovažuje také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. V prípade nepreukázania opaku zo strany dodávateľa zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané (§ 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov bola uzatvorená na predtlačenom formulári v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere a žalovaný ničím nepreukázal individuálny charakter tohto dojednania.

28. Ustanovenie § 551 Občianskeho zákonníka umožňuje zabezpečiť uspokojenie pohľadávky písomnou dohodou medzi veriteľom a dlžníkom o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov. Aj pre túto dohodu platia všeobecné ustanovenia o právnych úkonoch (§ 34 a nasl. Občianskeho zákonníka).

29. Právny úkon je v ustanovení § 34 Občianskeho zákonníka definovaný ako prejav vôle smerujúci najmä k vzniku, zmene alebo zániku tých práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú.

30. Dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov uzatvorená so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informáciu o tom, čo uzatvorenie konkrétneho právneho úkonu znamená. Z uzatvorenej dohody žiadne podstatné informácie o inštitúte dohody o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov nevyplývajú. Inštitút dohody o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov pritom nie je založený na objektívnom vyhodnotení výšky dlhu, ale na subjektívnej predstave veriteľa o výške pohľadávky a jej príslušenstva. Výška pohľadávky síce môže mať oporu v zmluve, ale pri zmluve so zmluvnými podmienkami, ktoré neboli predmetom posúdenia zo strany súdu, alebo inej objektívnej inštitúcie je relevantné ex offio súdne preskúmanie práve z dôvodu nebezpečenstva, že spotrebiteľ zmluvné podmienky nedokáže vyhodnotiť. Dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov umožňuje obísť dôležitý prvok v ochrane spotrebiteľa a to ex offio súdnu kontrolu zmluvných podmienok so zameraním na to, či tieto nespôsobujú hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa.

31. Žalovaný sa svojej zodpovednosti za uzatvorenie neprijateľnej zmluvnej podmienky nemohol zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) uplatnením jeho dôsledkov v neprospech žalobkyne. Kým rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa treba vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne, ak to budú odôvodňovať konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov realite praktického života, a teda aj zdravému rozumu, odporuje požiadavka na podrobnej znalosti právnych predpisov zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti mu nemôže byť na ujmu. Žalovaný ničím právne významným nepreukázal, aby žalobkyni poskytol jasné a zrozumiteľné informácie o tom, čo znamená uzatvorenie dohody o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov.

32. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom zo dňa 28.5.2015 vydaným vo veci 8MCdo/13/2014, ktorým bolo zamietnuté mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora skonštatoval, že aj bez vyriešenia otázky, či je opodstatnená námietka generálneho prokurátora o tom, že premlčanie práva malo byť posudzované podľa ustanovení Obchodného a nie Občianskeho zákonníka je zrejmé, že ak by Najvyšší súd zrušil mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, musel by prvoinštančný súd vziať zreteľ na ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, pričom by ako orgán rozhodujúci o nárokoch so spotrebiteľskej zmluvy bol povinný prihliadnuť na zákonný dôvod, ktorý bráni priznať plnenie požadované žalobou. Mal by tiež zohľadniť ustanovenie § 52 ods. 2 vetu tretiu Občianskeho zákonníka, podľa ktorého na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keby sa inak mali použiť normy Obchodného práva. Právne predpisy, ktorých súčasťou sú obe tieto ustanovenia nemajú prechodné ustanovenia, čo znamená, že sa vzťahujú aj na právne vzťahy založené pred účinnosťou týchto právnych predpisov. Z vyššie uvedených ustanovení vyplýva, že v prípade zrušenia rozsudkov napadnutých mimoriadnym dovolaním by súd prvej inštancie posudzoval plynutie premlčacej doby podľa ustanovení Občianskeho zákonníka v dôsledku čoho by rozhodol tak, ako v rozsudku, ktorý generálny prokurátor navrhuje zrušiť. Z tohto rozhodnutia teda nepochybne vyplýva potreba aplikácie ustanovenia § 5a ods. 1 písm. a/ zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa i na právne vzťahy založené pred jeho účinnosťou.

33. Podľa ustanovenia § 5a ods. 1 písm. a/ zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa neprípustné je zabezpečenie uspokojenia pohľadávky alebo splnenie záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy dohodou o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov v prospech predávajúceho alebo inej osoby, ibaže táto dohoda bola uzavretá vo forme osobitnej listiny, spotrebiteľ bol poučený o dôsledkoch jej uzavretia a mal možnosť ju odmietnuť.

34. Ani toto ustanovenie zdôrazňujúce nevyhnutnosť poučenia spotrebiteľa o dôsledkoch uzatvorenia dohody o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov nemá prechodné ustanovenia a preto je priamo aplikovateľné na skôr založený právny vzťah.

35. Správnym je i záver, podľa ktorého ust. § 9 ods. 2 písm. k/ zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy o revolvingovom úvere vyžadovalo rozčlenenie dohodnutej splátky na jednotlivé jej zložky, teda na istinu, úroky a poplatky. S nespĺnením tejto povinnosti zákon č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy o revolvingovom úvere v ust. § 11 ods. 1 písm. b/ spájal sankciu v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru.

36. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere v čl. 22 zaviedla úplnú harmonizáciu svojich ustanovení spočívajúcu v tom, že

členské štáty pri implementácii smernice nesmeli zachovať ani zaviesť vo svojom vnútroštátnom práve ustanovenia, ktoré sa od ustanovení smernice odchyľujú.

37. Podľa čl. 288 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie smernica je záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom sa voľba foriem a metód ponecháva vnútroštátnym orgánom. Smernica je väčším právnym nástrojom ako nariadenie, pretože umožňuje zladenie požiadavky na jednotu únieového práva s vôľou zachovať rozmanitosť národných úprav. Smernica sa ako právny predpis často používa napr. v oblasti vnútorného trhu, kde existujú podstatné rozdiely medzi úpravami jednotlivých členských štátov, aby sa umožnilo ich postupné zjednotenie. Smernica nemá všeobecnú záväznosť ako nariadenie je adresovaná iba členským štátom a nie všetkým fyzickým osobám. Ustanovenia smernice musia byť transponované do vnútroštátneho právneho poriadku s jednoznačnou záväznou právnou silou v podobe všeobecného záväzného právneho predpisu a s presnosťou a jasnosťou požadovanou na účely splnenia požiadavky právnej istoty. Až kým smernica nie je správne prebratá do vnútroštátneho práva dotknuté subjekty nemajú možnosť poznať rozsah svojich práv. Na tento stav právnej neistoty nemá vplyv ani prípadný rozsudok Súdneho dvora o nesplnení transpozície povinnosti členského štátu alebo rozsudok Súdneho dvora, ktorým bol určitým ustanoveniam tejto smernice priznaný priamy účinok. Až momentom správnej transpozície smernice nastáva právna istota, kedy fyzické a právnické osoby už musia poznať svoje práva vyplývajúce zo smernice a možno od nich požadovať, aby si uplatnili svoje práva. Ustanovenia smernice majú priamy účinok len vtedy, ak sú súčasne splnené nasledujúce podmienky a to, že uplynula transpozíčná lehota smernice, smernica nie je správne transponovaná alebo nie je zabezpečená jej úplná účinnosť, ustanovenie smernice zakladajúce právo pre jednotlivca alebo povinnosť pre členský štát musí byť dostatočne jasné, presné a nepodmienené a priama aplikácia nesmie mať za následok uloženie povinnosti fyzickej alebo právnickej osobe, alebo založenie resp. sprísnenie trestnej zodpovednosti tých, ktorí sa dopustia porušenia jej ustanovení. To znamená, že smernica nikdy nemôže mať horizontálny priamy účinok v sporoch medzi súkromnoprávnymi subjektmi. Je logické, že ak si členský štát nespĺnil svoju povinnosť a netransponoval smernicu správne alebo načas, nemôžu dôsledky tohto protiprávneho konania štátu znášať fyzické alebo právnické osoby a preto im nemôže byť uložená na základe neprebratých, resp. nesprávne prebratých smernice žiadna povinnosť.

38. Pre všetky spotrebiteľské spory, v ktorých sa rieši otázka, či má zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahovať splátky v členení na splátky istiny, splátky úrokov a splátky poplatkov alebo nie, ako aj otázka, kedy sa považuje spotrebiteľský úver za bezúročný a bez poplatkov, je skutočnosť, že smernica zakotvuje tzv. úplnú harmonizáciu úplne irelevantná, pretože Slovenská republika pri implementácii smernice zo zákona povinnosť tzv. úplnej harmonizácie porušila. To, že Súdny dvor Európskej únie vo veci C-42/2015 potvrdil, že smernica sa má vykladať tak, že členské štáty nesmeli zachovať ani zaviesť vo svojom vnútroštátnom práve ustanovenia, ktoré sa odchyľujú od ustanovení tejto smernice je bezvýznamné, pretože v tomto konkrétnom prípade išlo o vnútroštátne právo nad rámec smernice. Z tohto rozhodnutia teda vyplýva, že Slovenská republika nesprávne transformovala do svojho právneho poriadku smernicu 2008/48, ak vo svojej vnútroštátnej právnej úprave vyžaduje v zmluve o spotrebiteľskom úvere uvádzať výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov.

39. Požiadavka smernice k otázke členenia splátok je tak jasná a zreteľná, že zo slovného spojenia smernice „výška, počet a frekvencia splátok spotrebiteľa“ absolútne žiadnym výkladom nie je možné vyvodiť požiadavku, aby zmluva uvádzala splátky v členení na splátky istiny, splátky úrokov a splátky iných poplatkov. Preto Súdny dvor Európskej únie v rozsudku C-42/15 správne rozhodol, že smernica takéto členenie nepožaduje.

40. Požiadavka zákona je však od požiadavky smernice iná. Zákon uvádza, že zmluvy musia obsahovať „výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov“. Niet žiadnych pochybností, že slovenský zákon ide nad rámec smernice a celkom jednoznačne požaduje vyjadrenie tak splátok istiny, ako aj splátok úrokov a splátok iných poplatkov. Ak by slovenský zákonodarca chcel vyjadriť to isté, čo požaduje smernica, ktorá navyše obsahuje požiadavku tzv. úplnej harmonizácie, je zrejmé, že by použil takú istú terminológiu ako používa smernica. Avšak slovenský zákonodarca takúto terminológiu nepoužil, ale k termínu „splátky“ pridal slová „istiny, úrokov a iných poplatkov“. K výkladu tohto ustanovenia zákona existuje konštantná judikatúra slovenských súdov potvrdená rozsudkami Najvyššieho súdu SR, desiatkami rozhodnutí krajských súdov a stovkami rozhodnutí okresných súdov SR, v zmysle ktorej sa má toto ustanovenie vykladať tak, že zmluva musí obsahovať vyjadrenie splátok istiny, splátok úrokov a splátok poplatkov, inak sa zmluva o spotrebiteľskom úvere považuje za bezúročnú a bez poplatkov.

41. Vo veci nie je možné stotožniť sa s argumentáciou, podľa ktorej ak súd prvej inštancie dospel k záveru o neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy, potom výrok o povinnosti zdržať sa jej použitia je v rozpore s odôvodnením rozhodnutia.

42. Civilný sporový poriadok v ust. § 137 formou demonštratívneho výpočtu uvádza druhy žalôb. Oproti doterajšej právnej úprave sú v tomto ustanovení zakotvené viaceré zmeny. Ako konštatuje predkladateľ novej právnej úpravy žaloby na plnenie upravené v písm. a/ sú najčastejším druhom civilných žalôb. Splnenie povinnosti môže vyplývať zo zákona z právnych vzťahov, vrátane vzťahov deliktých, z medzinárodného, európskeho práva, atď. Podľa predkladateľa nemalo zmysel špecifikovať v hypotéze právnej normy, z čoho povinnosť vyplýva tak, ako tomu bolo v predchádzajúcej právnej úprave. Novým spočívajúce v zavedení právnej normy obsiahnutej v písmene b/ spočíva v rozlišovaní žalôb na splnenie povinnosti a žalôb na vyporiadanie práv typu bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, podielové spoluvlastníctvo, neoprávnená stavba, atď. Úplne nová koncepcia je zakotvená v písm. c/ a písm. d/, kde sa rozlišuje klasická určovací žaloba a žaloba o určení inej právnej skutočnosti podľa písm. d/. Záujmom zákonodarcu bolo vylúčiť všetky nepotrebné a nezmyselné žaloby o určenie neplatnosti, resp. platnosti právnych úkonov a iných právnych skutočností, ktoré vyvolávajú ďalšie spory a míňajú sa účelu žaloby určovacej. Medzi osobitné predpisy podľa písm. d/ patria napríklad Zákonník práce, Zákon o dobrovoľných dražbách a podobne.

43. V prejednávanej veci bol to žalovaný, ktorý listom zo dňa 23.10.2014 (čl. 6 spisu) požiadal zamestnávateľa žalobkyne o vykonávanie zrážok zo mzdy, a to na základe neplatnej dohody o zrážkach zo mzdy. Za situácie, ak žalovaný už podnikol kroky smerujúce k vymoženiu jeho pohľadávky zabezpečenej neplatnou dohodou o zrážkach zo mzdy, je namieste tomuto účastníkovi uložiť povinnosť vo forme zdržania sa použitia takejto dohody. Neplatná dohoda o zrážkach zo mzdy nemôže zakladáť pre žalovaného žiadne práva, a preto žalobkyňa sa podanou žalobou správne domáhala v zmysle ust. § 137 písm. a/ CSP splnenia povinnosti žalovaným vo forme povinnosti zdržať sa použitia dohody o zrážkach zo mzdy.

44. S prihliadnutím na vyššie uvedené odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 387 CSP rozsudok ako vecne správny potvrdil.

45. Zároveň úspešnej žalobkyni priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % podľa ust. § 396 ods. 1, § 255 ods. 1, § 262 ods. 1, 2 CSP s tým, že o výške náhrady týchto trov rozhodne súd prvej inštancie.

46. Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).